У пошані до піонерів — лицем до молоді!

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVII. Ч. 179. П'ЯТНИЦЯ, 2-го ЖОВТНЯ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ИОРК. ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. FRIDAY, OCTOBER 2, 1970 No. 179. VOL. LXXVII.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Четвер, 1 жовтня 1970

В АМЕРИЦІ

КАНАДІИСЬКИИ УРЯД ПОГОДИВСЯ збільшити експорт природного газу до ЗСА, але цей експорт буде менший від того, що його домагалися американські доставці газу. Канадійський кабінет на рекомендацію Національної Ради в справах енергії погодився на те, щоб чотири нові компанії могли постачати до ЗСА 6.3 трильйона кубічних стіп газу впродовж 15-ох до 20-ох років. Міністерство енергії, копалень і ресурсів оцінює вартість експортованого газу на 2 більйони долярів. (Трильйон — це 1,000 більйонів).

ФАХІВЦІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ НЕДОСТАЧУ пального цієї зими, яка має бути дуже гостра. Уряд президента Ніксона вже повідомив, що збільшить квоти, які були визначені на привіз пального з чужих держав. Плянується також збільшити продукцію вугілля, яка була занедбана, бо всі воліли послуговуватися ропою й газоліною. Уряд звертається до споживачів пального, щоб ощаджували запаси пального, та обіцяє, що і урядові агенції будуть робити це саме. Про це повідомляють голова Ради Економічних Дорадників Пол МекКрекен та директор уряду Крайової Готовости генерал Джордж А. Лінкольн.

ПОСАДНИКИ ТАК ЗВАНИХ „ЗРАЗКОВИХ МІСТ" матимуть більшу владу в порівнянні з тією, яку мають тепер. Ця зміна є частиною політики „нового федералізму", яку плянує президент Ніксон. Плян „зразкові міста", або так звані „моделі міста", започаткував був ще президент Джансон в 1966-му році. Цей плян має на цілі відновити міста, їх відбудувати та змодернізувати за допомогою федеральних, стейтових і міських фондів. Конґрес був визначив 150 малих, середніх та великих міст, які мали бути цими „моделями - містами". Кілька міст зможуть по своїй волі користуватися фондами, що їх дістануть від Федерального Уряду.

АВТОМОБІЛЬНІ КОРПОРАЦІЇ ЗБІЛЬШУЮТЬ ціну на авта моделів 1971-го року. І так Корпорація Крайслера збільшила ціну за авто на 200 долярів. Вже давніше Корпорація Дженерал Моторс збільшила була ціну за одне авто на 245 долярів, це значить на 6 відсотків. Фордова компанія подорожчала свої авта на 5 відсотків, це значить коло 200 долярів. Крайслерові авта тепер коштуватимуть: „Плимут" Ф-8 — 2,829 (давніше 2,731); „Ню Иоркер" — 4,923 (4,681); модель авта „Дадж" подешевшав, цього року буде коштувати 2,827, а давніше його продавали за 2,851 дол.

У СВІТІ

ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА И СССР ПІДПИШУТЬ умову про співпрацю в науковій і технічній ділянках. До Москви прибув в цій справі західньо - німецький міністер для справ науки, Ганс Люссінґ. Окремо розпочались наради німецьких і совєтських знавців технології. Большевики спеціяльно зацікавлені в тому, щоб знайти доступ до здобутків західньо - німецької техніки. Та умова буде одним із додатків до підписаного недавно між Західньою Німеччиною і СССР пакту неагресії.

ЯПОНСЬКИЙ УРЯД ОТРИМАВ від Америки запрошення до відновлення переговорів про торгівлю текстильними матеріялами й готовими виробами. З початком цього року такі переговори розбились на спротиві Японії обмежити експорт до Америки своїх шовків та інших текстилів. Американські продуценти болюче відчувають масовий імпорт дешевших японських виробів.

ПАНІ ПАТ НІКСОН ВІДВІДАЛА у Римі дім для сиріт - хлопців і подібний дім для дівчаток. Бувши сама вчителькою — дружина президента Ніксона вміє говорити з дітьми та здобувати собі їх довір'я. Вона фотографувалась в ґурті італійських дітей.

В УСІХ АРАБСЬКИХ КРАЇНАХ ПРОГОЛОШЕНО державну жалобу з приводу смерти єгипетського президента Ґамаля Абделя Нассера. В деяких країнах, як у Лівані, араби будували барикади впоперек шляхів, щоб паралізувати рух — на знак жалоби.

ҐАМАЛЬ АБДЕЛЬ НАССЕР ТЕЛЕФОНУВАВ ще на кілька годин перед своєю смертю до свого приятеля, Мохаммеда Гассанейна Гейкала, міністра народного керівництва, що він, Нассер, страшенне втомлений і боїться, чи зможе втриматись на ногах, коли товаришитиме на летовище емірові Кувайту. Там же, на летовищі, він дістав серцеву атаку. Він уже мав першу атаку у вересні минулого року, але тоді проголошено, що він захворів перестудою. В липні цього року лікарі в Москві перестерігали Нассера проти перевтомлювання себе. Два тижні тому Нассер рішився був виїхати до надморської місцевости на відпочинок, але саме через день вибухла громадянська війна в Йорданії і він мусів залишитись, скликавши конференцію Арабської Ліґи.

У ШВЕЦІЇ СОЦІЯЛІСТИ ОТРИМАЛИ — за остаточним підрахунком голосів у минулонедільних парляментарних виборах — 163 мандати у 350-членному парляменті проти 170 мандатів, що їх здобули три центро-праві опозиційні партії. Щоби втриматися при владі — соціялістичний прем'єр Ольоф Пальме прийняв пропозицію комуністів, що вони своїми 17 голосами в парляменті підтримають його і таким чином створять йому більшість.

Британія, Німеччина й Швайцарія звільнили арабських терористів

Лондон.— Британські власті звільнили 22-річну палестинську терористку Леїлю Халед, яку 24 дні тому арештували були, коли на летовищі в Британії приземлився був ізраїльський літак, що його пробували схопити Леїля і другий терорист. Того її товариша застрелив в літаку ізраїльський аґент безпеки, а Леїлю обеззброїли. Британський військовий літак вивіз Леїлю Халед з Британії та — в дорозі Каїро — поступав до Західньої Німеччини і до Швайцарії, відкіль забрав також звільнених там шістьох палестинських терористів — трьох із Західньої Німеччини і трьох із Швайцарії. Сталося це після того, як в Йорданії передано під опіку представника Міжнародного Червоного Хреста шістьох останніх „закладників", схоплених терористами з чотирма пасажирськими літаками. Всі ті літаки терористи знищили динамітом, але всі закладники вийшли з тієї прикрої пригоди ціло і здорово.

КОЛЮМБІЯ ВСТАНОВЛЮЄ ПРОГРАМУ СТУДІЙ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ В СССР З УЧАСТЮ ПРОФ. Ю. ШЕВЕЛЬОВА

Ню Йорк. — Бюро Публічної Інформації Колюмбійського університету в пресовому повідомленні з 2-го жовтня 1970 р. подає, що цей університет „започатковує студії підпорядкованих не-російських національностей в Совєтському Союзі, щоб відкрити наявне загострення їхніх окремих національних ідентичностей, яке може впливати на совєтські цілі і урядову політику". Студії включатимуть Україну, а професор лінґвістики в тому університеті д-р Юрій Шевельов братиме участь у студіях.

Встановлення програми цих студій проголосив президент Колюмбії д-р Вілліям И. МекГілл в четвер, 1-го жовтня. Фундація Форда признала на цю програму дотацію в сумі 50.000 долярів. Ця програма матиме характер скоординованих міжфакультетних дослідів та вишкільних зусиль. Директором нової програми студій найменовано д-ра Едварда Аллворта ,професора тюркосовєтських студій в Колюмбії, який заявив, що „поза Совєтським Союзом замало відомо про комплекс течій між понад 110 мільйонами людей, які належать до 100 національностей під російською контролею" та що „в американській науці і в американському навчанні існує величезна мертва точка („блайнд спат") відносно самої природи і ефекту національних проблем внутрі СССР та відносно їхнього значення для міжнародних справ чи американської закордонної політики". Проф. Аллворт в дальшому заявив: „Як національні проблеми набрали вирішальної важливости в Азії, Африці та на Заході, так і національна ідентичність в частинах Совєтського Союзу сьогодні видається гострішою, ніж будь-коли досі. Покликаючись на зразки газет з Азербайджану, Грузії, України і Узбекістану з останніх місяців, проф. Аллворт твердить, що „національні показники знаходяться часто в статтях на такі різноманітні теми, як спортові змагання (місцеві дружини проти прибулих), такі міські проблеми, як мешкання (з мішаними національностями), злочинство (напади росіян на узбеків) та виховання (вимоги вживати місцеві мови в школах і університетах). Наполегливі національні почування, які віддавна характеризують совєтську суспільність, мають великий вплив на справи внутрі країни та посередньо на міжнародну політику..." заявив проф. Аллворт.

В дальшому інформується, що нова програма студій совєтських національних проблем в Колюмбійському Університеті матиме зв'язок з Російським та Близько-Східнім Інститутами на тому університеті, як і з факультетом міжнародних справ. У працях нової програми студій братиме участь дев'ять професорів Колюмбійського університету, всісім по-дипломових студентів, як також науковці з інших інституцій. Вони студіюватимуть місцеву і крайову совєтську пресу, журнали і книжки, публіковані в багатьох мо-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Ніксон поставить вето проти обмеження фондів на виборчу кампанію

Вашинґтон. — Найближчі дорадники президента Ніксона заявляють, що Президент поставить вето проти законопроєкту, який обмежує витрати на виборчу кампанію за допомогою телевізії. Цей законопроєкт не мав би впливу на цьогорічні вибори, навіть якби він став законом, бо він мав би обов'язувати 30 днів після його підписання Президентом. Президент перебуває за кордоном, і міг би підписати закон аж після приїзду до ЗСА, і 30 днів засягнуло б аж по 4 день листопада, коли будуть вибори. Та Ніксон, як твердять його дорадники, не підпише цього проєкту, який обмежує витрати на телевізію під час виборчої кампанії до 5.1 мільйона долярів для однієї партії на рекляму кандидата на президента і на віце-президента в 1972-му році. Ці обмеження зроблено на основі виборчого висліду в 1968 році, коли від республіканців кандидували Ніксон-Еґню, а від демократів Гомфрі-Москі. Тоді республіканці видали були на кампанію на телевізії аж 12 мільйонів, а демократи — 7.1 мільйона. Демократи не мають фондів і котіли б обмежити витрати на виборчу кампанію, а республіканці мають більше партійних фондів і проти обмежень.

Округи УНС Боффало і Рочестер посилюють організаційну кампанію

Боффало. — Дня 26-го вересня ц. р. тут у Пластовій домівці відбулись наради Окружного Комітету Відділів УНС над способами приєднання нових членів в теперішній осінній кампанії. Із 11 Відділів прибули лишень представники Відділів міста Боффало. Збори відкрив і ними проводив голова округи мґр А. Кобрин ,вітаючи присутніх, заступника головного предсідника УНСоюзу проф. Івана Телюка, як також заслуженого союзовця п. І. Булу, почесного голову Округи, який, не зважаючи на свій вік, дальше цікавиться розвитком союзової громади. Про стан організаційної кампанії і про останні наради Головного Уряду УНС інформував проф. І. Телюк, як також подав пропозиції нових засобів приєднування членів. У ширшій дискусії забирали голос п. І. Була, п-ні М. Гаравус, п. П. Гаравус, п. М. Завіський і голова Округи мґр А. Кобрин. Вирішено, що Округа до кінця цього року подвоїть кількість цьогорічних приєднаних членів. У цьому може допомогти використання оголошень на українській радіовій програмі, якою керує п. В. Шарван. Побажаним є також, щоб до Округи загостив постійний організатор. Перед нарадами професор Іван Телюк мав нагоду, завдя-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Д-Р С. РІПЕЦЬКИЙ ДОПОВІДАТИМЕ В НЮЙОРКСЬКОМУ ВІДДІЛІ ОБВУА

Ню Йорк, Н. И. — Нюйоркський Відділ ОбВУА відкриє після вакаційної перерви нормальний період праці сходинами членів, що відбудуться в суботу, 3-го жовтня ц. р. в приміщенні Українського Літературно - Мистецького Клюбу, при 149 Другій евню в Ню Йорку. Д-р Степан Ріпецький виголосить доповідь на тему „Нове фальшування історії визвольної боротьби 1917-21 рр". Початок о год. 7:00 увечері. Доповідь доступна ширшому загалові громадянства.

НІКСОН ПІДКРЕСЛИВ У БЕОҐРАДІ ПРАВО САМОВИЗНАЧЕННЯ НАРОДІВ

Беоґрад. — Ричард М. Ніксон відвідав Юґославію, як перший американський президент у тій країні. Він прибув туди в середу 30 вересня з Неаполю, де мав двогодинну нараду з високими старшинами з південно-европейської квартири Атлантійського Союзу (НАТО) та американської Шостої фльоти, й окремо з американськими амбасадорами з усіх середземноморських держав. У беоґраді Ніксон склав вінок на могилі Невідомого Вояка і повільно їхав вулицями Юґославії столиці, де 200.000 осіб вітали його окликами „Віва Америка" і Віва Ніксон", а Ніксон відповідав окликом „Віва Юґославія". Перед офіційним бенкетом, що його Тіто видав у честь Президента, Ніксон і Тіто перевели свою першу одногодинну нараду, а на наступний день визначили собі дві години на дальші наради. У бенкетових тостах Тіто підкреслив, що світовий мир не може залежати тільки від волі великодержав, бо їхнє договорення може бути тільки „передишкою" між холодними війнами та не перешкоджує їхній участі в „малих" війнах. Тіто недвозначно критикував політику Ніксона супроти В'єтнаму та становище ЗСА в близько-східньому конфлікті. Ніксон з свого боку підкреслив, що Америка старається у В'єтнамі тільки боронити малу країну, яка стала предметом зовнішньої агресії, та має на цілі тільки дати можливість тій країні самій вирішити свою долю. Ніксон підкреслив право кожного народу вибрати собі „власну стежку", яка йому до вподоби і цим недвозначно таврував совєтську інвазію до Чехо-Словаччини. Тіто також заявився був проти тієї інвазії і проти так званої доктрини Брежнєва, за якою Совєти мають „право" боронити загрожений в будь-котрій „соціялістичній" країні її „соціялізм". У своєму тості Ніксон запросив юґославського президента Тіта прибути з відвідинами до ЗСА, але не відомо, чи і коли Тіто прийме запросини. Тіто був в ЗСА в 1960 році, коли-то стрінувся з тодішнім президентом Д. Д. Айзенгавером у Ню Йорку, та в 1963 році, коли приймав його у Білому Домі тодішній президент Джан Ф. Кеннеді. — Відвідини Ніксона в Юґославії охоплюють також Заґреб у Хорватії.

Косиґін конферував з совєтофільським кандидатом на наступника Нассера

Каїро. — Совєтський прем'єр Алексєй Косиґін, який прибув до Каїро, як голова совєтської делеґації на похорон нагло померлого єгипетського президента Гамаля Абделя Нассера, відбув конференцію з Алі Сабрі, колишнім прем'єром і теперішнім генеральним секретарем Арабської Соціялістичної Унії, монопольної політичної партії в Єгипті. Алі Сабрі їздив завжди з Нассером до Москви та має марку виразного совєтофіла, ворожо наставленого супроти Америки і Заходу. Алі Сабрі є одним із трьох найвидатніших кандидатів на наступника Нассера на становищі президента Єгипту. Двома іншими є теперішній віце-президент Анвар Садат і кол. віце-прем'єр Закарія Мохіеддін, який проте, як прихильніше наставлений супроти Заходу, має малі шанси. До Каїро прибувають монархи, президенти і прем'єри, як офіційні делегати на похорон Нассера, але й сотні тисяч єгиптян та арабів із сусідніх країн. Військо і поліція змобілізовані для зберігання порядку. Домовину Нассера везтимуть на гарматній ляфеті, за якою маршуватимуть 40 генералів, 5.000 єгипетських кадетів і добірні військові з'єднання. У проводі похоронного походу йтиме військовий міністер генерал Мохаммед Фавзі, а зараз за ним вдова, п'ятеро синів і доньок померлого Нассера, віце-президент Анвар Садет та закордонні достойники. З уваги на те, що на похорон уже прибули йорданський король Гуссейн, лідер палестинських партизанів Ясір Арафат, альжирський президент Хуарі Бумеджієн, суданський президент-прем'єр Ґаафар аль-Німейрі й інші арабські володарі — вони, мабуть, переведуть надзвичайну конференцію Арабської Ліґи „на вершинах". Американська дипломатія старається довести до зустрічі між Косиґіним і головою американської делеґації, Елліотом Річардсоном, який донедавна був заступником державного секретаря. Якщо не вдасться довести до тієї зустрічі й наради, то державний секретар Вілліям Роджерс буде нараджуватися з совєтським міністром закордонних справ Андреєм Громиком, який заповів свій приїзд до Ню Йорку, на сесію Ґенеральної Асамблеї ОН, на половину жовтня ц.р.

Створено Комітет Допомоги Українцям у Польщі

Ню Йорк (в.к.). — Вже від довшого часу наспівають тривожні вісті про незавидне положення українців у Польщі. Зокрема напрямлено приціл на Українську Католицьку Церкву. Дотогочасна допомогова акція нашим братам у Польщі мала доривочний і нескоординований характер. Тимто 19-го вересня ц.р. відбулася у Ню Йорку в Українському Народному Домі нарада представників Організації Оборони Лемківщини, Землятства Перемищина і „Самопомочі". Обмірковано сучасне життя українців у Польщі під кожним оглядом і у висліді створено Допомоговий Комітет Українцям у Польщі. До управи увійшли проф. І. Ґвозда, В. Качмар, С. Спринський та Е. Стахів. У найближчому часі управа буде доповнена представниками Ярославщини, Холмщини, Підляся і Полісся. Рішено зачартерувати статут згаданого Комітету в американському уряді, а також постаратись про членство в Організації Об'єднаних Націй, у Відділі Оборона прав людини. Ідеться про те, щоб допомогова акція українця у Польщі мала теж і правну охорону ООН. Розуміється, що мова не тільки про матеріяльну допомогу, але теж і про морально-правну.

ЗВЕРНЕННЯ

У ПЕРШУ РІЧНИЦЮ ЧЕТВЕРТОГО АРХИЄПИСКОПСЬКОГО СИНОДУ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

до громадських та релігійних організацій і до українських мирян-католиків

Дорогі Брати і Сестри,
Сини і Дочки Рідної Української Католицької Церкви.

Дня 4-го жовтня 1970 р. минає перша річниця з того часу, коли зібрані у Римі українські католицькі Владики закінчили успішно свій Четвертий Архиєпископський Синод та поклали підписи під його постановами і документами. Ця дата увійде в історію нашої Церкви як світла подія, початок відродження та відновлення помісности Української Католицької Церкви на синодально-патріярхальних основах.

Проминув рік і ми зробили ще один поважний крок вперед на шляху до зміцнення нашої церковної будівлі, до посилення нашої захитаної єдности. Але зустріли ми і поважні труднощі на цьому шляху. Різні сили піднеслися з метою послабити наш ріст та звести нанівець історичну шансу церковного усамоправнення.

Свідома частина мирянства і священства рішена далі продовжувати наші справедливі змагання. Колишнє гасло нашої боротьби — „ЗА СИНОД, ЗА ПАТРІЯРХАТ", сьогодні змінилося на актуальніше — „ЗА ЗДІЙСНЕННЯ ПОСТАНОВ СИНОДУ", тобто ЗА ПОМІСНІСТЬ ТА ЗА ПАТРІЯРХАТ.

Координаційний Комітет громадських організацій Канади і ЗСА, що постав у березні 1970 року в Торонті, разом з нашими мирянськими організаціями та громадськими централями розпочав нову фазу МОБІЛІЗАЦІЇ НАШИХ СИЛ.

День Помісної Української Католицької Церкви в Торонті 21-го червня 1970 р. був маніфестацією нашої сили і живучости. За благословенням Ієрархії та з участю кількох десяток священиків і кільканадцять тисяч мирян, Координаційний Комітет схвалив у Торонті відзначення річниці Архиєпископського Синоду восени цього року.

Місяць жовтень призначений для цих маніфестацій і моральної мобілізації свідомого Божого люду нашої Церкви. Місяць жовтень повинен стати також оглядом наших сил і спроможностей завершити велике діло.

Закликаємо усі мирянські і громадські організації відбути у жовтні маніфестації, відповідно до умов, під кличем „ДНІ ПОМІСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ", з підкресленням наших прагнень патріярхального завершення Української Церкви.

Очікуємо, що Високопреосвященні Владики дадуть свій патронат цим релігійно-національним маніфестаціям, а священство і монашество включається разом з мирянами у підготовку цих імпрез.

Усі ці маніфестації повинні вилонити наш збірний могутній голос до усіх: УКРАЇНСЬКА ПОМІСНА ЦЕРКВА ЖИВЕ, ВОНА БУДЕ ЖИТИ НА РІДНИХ ЗЕМЛЯХ І В РОЗСЕЛЕННІ! Вона бажає бути собою, повновартісною, збереженою в самобутніх установах і формах та з своїм стародавнім обрядом і національною духовно-релігійною культурою. Українська Церква бажає мати свою патріярхальну структуру. Вона повинна мати свій КИЇВСЬКО-ГАЛИЦЬКИЙ ПАТРІЯРХАТ!

Українці Католики!

Візьміть масову участь у відзначенні Першої Річниці Синоду. Здійснюймо щоденно у малих і великих справах постанови Синоду, реалізуймо помісність і патріярхат вже тепер!

За єдність Церкви і Народу! З Божою поміччю, бажаймо і творім велике!

КООРДИНАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ
ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ КАНАДИ І ЗСА
ЗА ЗДІЙСНЕННЯ ПАТРІЯРХАТУ УКЦ

Д-р Юліян Пелех — голова
д-р. Ю Городиловський д-р Р. Осінчук В. Солонинка — заступники голови
мґр Є. Мастикаш М. Денисюк — секретарі

Д-р Є. Рослицький винайшов посудину для плекання культур мікроорганізмів

Оттава, Канада. — Завдяки українському науковцеві проф. д-рові Євгенові Рослицькому, мікробіологи в світі матимуть незабаром поліпшені посудини (колби) для плекання культур мікроорганізмів, інформує Департамент Хліборобства Канади. Нову посудину вважається за „величезне поліпшення" дотеперішніх традиційних посудин — сказано в повідомленні. Посудина (колба) називається Вітон-Рослицький флякон і її продукуватиме компанія скляних виробів Вітона в Мілтіл, Ню Джерзі. Нову посудину запропонував, як згадано, д-р Є. Рослицький, що працює в Лондонському Дослідному Інституті хліборобського департаменту Канади в Лондоні, в Онтеріо, і також є професором Західньо - Онтерійського університету. Проф. д-р Рослицький відомий із своїх багатьох наукових відкрить в дослідах над вірусовими бактеріями і він є винахідником різобіосини, що є сиропом, яку продукують бактерії різобія. На цю тему він, між іншим, доповідав на 9-му Міжнародному Конґресі Мікробіологів у Москві. Д-р Рослицький здобув диплом маґістра з біології на Манітобському університеті а диплом доктора на Висконсинському університеті в 1959-му році і з того часу він працює в згаданому Дослідному Інституті Департаменту Хліборобства Канади. Проф. д-р Є. Рослицький є членом 460-Відділу Українського Народного Союзу в Лондоні, Онтеріо.

„ЛІСОВА ПІСНЯ" В НЮ ЙОРКУ

Драма-феєрія Лесі Українки „Лісова Пісня" буде виведена в Ню Йорку Студією Мистецького Слова Лідії Крушельницької в неділю 4 жовтня о год. 3.30 попол. в залі Фешен - Інституту Технології при 227 Вест 27 вул. (не переплутати з Фешен Інститутом при 24 вул.). Постава — Лідії Крушельницької „музики — Ігоря Соневицького, хореографія — Ольги Ковальчук - Івасівки, костюми — Слави Геруляк, оформлення — Володимира Касіяна.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Роковини світлої події

З кінцем цього тижня сповнюється рік від часу, коли в Римі відбувся Архиєпископський Синод Української Католицької Церкви, що виніс історичне рішення відновити помісність цієї Церкви на синодально - патріярхальних засадах. Це була справді світла подія насамперед у житті УКЦ та її вірних, але також для всіх українців, без уваги на їх віровизнання. Кожний бо успіх частини чи навіть одної групи збагачує цілу націю та наближає її до мети. У цьому випадку це не була група, це не були тільки українці-католики, це була писана з великої літери Справа самобутности і самоуправління нехай і одної частини українського Божого люду з такими самими прагненнями, бажаннями та змаганнями всього народу.

Відзначаючи перші роковини цієї світлої події, не можна не висловити жалю, що після одного року вона все ще є тільки подією без практичних наслідків. Очевидно, що один рік це дуже короткий час в житті народу, але існують оправдані побоювання, що ми можемо ще й другу та дальші річниці відзначати тільки як роковини світлої події. Таких роковин багато в нашій історії. Ми вже не раз виявляли досить мудрости, передбачливости і завзяття, щоб спромогтися на одну чи другу світлу подію, але опісля чомусь „встоятись не було сили". Зустрічаючись з перешкодами та противниками, ми починаємо сумніватись і зневірятись, починаємо шматувати себе взаємними докорами та обвинуваченнями і, вкінці, потішаємось „моральним успіхом", хоч „встоятись не було сили".

Ще не запізно подбати про те, щоб Архипастирський Синод УКЦеркви з-перед року став світлою подією не тільки в моральному, але й в практичному відношенні. На іншому місці в цьому числі надрукований заклик Координаційного Комітету Громадських Організацій ЗСА і Канади з головною порадою і рекомендацією: рік тому нашим гаслом було „за Синод, за Патріярхат!", а сьогодні нашим логічним кличем є „За здійснення постанов Синоду!" Признаємось одверто, що ми не знаємо, наскільки це здійснення залежить від нас самих, але ми глибоко переконані, що збірне і солідарне бажання, воля і акція Владик, священства і мирян УКЦеркви можуть цей клич здійснити. Перші роковини Архипастирського Синоду дають добру нагоду, щоб ми це не тільки сказали, але і вчинили.

Війна і воєнні загрози

Коли у В'єтнамі все ще триває війна, а Близький Схід є бочкою пороху, яку президент Ніксон порівняв недавно з балканською бочкою, що вибухла у першій світовій війні, то нічого дивуватись, що ці дві теми займають найперші місця в американській пресі. В'єтнамська війна навіть зійшла на другий плян, бо там вона зльокалізована, бої ущухли, і є надія, що навіть без замирення — внаслідок в'єтнамізації війни — участь Америки зведеться там до мінімуму. Аж ось у зв'язку з подіями в Йорданії десять днів тому велика війна вже зависла була на волоску, і тільки раптове й масове зосередження американських збройних сил на Середземному морі відвернуло ту загрозу. Тому це найперша турботлива проблема. Смерть Гамаля Абделя Нассера ще більше зактуалізувала її.

Всі без винятку західні коментатори погоджуються, що єдиний Нассер міг дозволити собі заявитися за воєнне перемир'я з Ізраїлем і започаткування мирових розмов за посередництвом шведського дипломата Гуннара Ярінга, без небезпеки, що це породить бунт проти нього і що усунуть його від влади. І всі погоджуються, що йорданський король Гуссейн ніколи не міг би заявитися за мир з Ізраїлем, якби не мав у цій справі підтримки від Нассера. Існує великий сумнів, чи будь-котрий наступник Нассера матиме відвагу й об'єктивні можливості наразитися арабським екстремістам так, як це зробив Нассер. Невідомо теж, чи Москва наполягатиме й на наступників Нассера, щоб мирилися з Ізраїлем, чи тільки веде вона фальшиву гру, на яку вказує будування становищ совєтських ракет над Суезьким каналом і демонстраційне делегування на похорон Нассера, поруч із Косигіним, маршала і двох генералів!

Водночас наче непомітно проминула пересторога Білого Дому на адресу Москви проти встановлювання на Кубі бази для совєтських підводних човнів з атомовими ракетами. Це — стверджувала американська заява — порушення договору Хрущова й Кеннеді з 1962 року, за яким Москва зобов'язалась не вводити на Кубу „зброї для офензивного вжитку". Можна сумніватися, чи Америка дозволить, щоб під її боком Совєти мали підводно-атомову базу. Отож це також може стати причиною війни. І тому ці теми найважливіші, найповажніші.

Анатоль Вовк

ДЕЩО ПРО ЦЕНЗУРУ ДРУКОВАНОГО СЛОВА В УКРАЇНІ

(1)

Наявність строгої цензури українських видань в УССР стверджувано вже не раз. Тільки недавно, одначе, відзначено, мабуть чи не вперше у вільному світі, існування окремих особливих позначок, шифрів, на друкованих матеріялах, що пройшли цензуру. Це виявив канадійський автор, Іван Коляска, що пробув у підсовєтській Україні два роки (1963-1965). У своїй книжці обсервацій, що вийшла недавно англійською мовою, він дає фотографії різних друків і відзначає на них шифри цензури.

Подібні позначки можна без труду знайти і на журналах, книжках, навіть мистецьких листівках, виданих в УССР. Щоб довідатись дещо більше про значення цього цензурного шифру та про засяг режимної цензури, я переглянув яких дві з половиною сотки доступних мені совєтських видань — книжок та журналів з різних ділянок і поштових листівок за роки 1953-1970, виписуючи та табулюючи шифри цензури. Аналіза так зібраного матеріялу дала мені змогу зробити деякі висновки, якими й хочу поділитися з читачами.

Цензуровані видання в УССР, від великих томів до друків на декілька рядків, мають шифровану позначку, найчастіше заховану поміж іншими даними бібліографічного та виробничого характеру в „метриці" даного видання. У книжках ця „метрика" (що включає переклад заголовку російською мовою, фразу „на украинском языке" і прізвища авторів російською мовою) знаходиться на звороті титульної сторінки книжки або на її останній сторінці. В журналах „метрика" займає д е к і л ь к а рядків останньої сторінки, — на поштових листівках і друках — один рядок.

Цензурна позначка складається з двох літер і п'ятьох цифр, наприклад, БФ 03124. Букви у цьому шифрі визначають місто, де дану річ видано. Отже, БГ означає Львів, БФ — Київ, БЦ — Харків, БЫ — Черкаси. (Останній приклад показує, що цей код є в російських літерах, хоч усі інші дані цього підвалу є українською мовою). Крім наведених, правдоподібно, всі інші більші міста УССР мають свої коди. Виглядає також, що другі літери в коді міст ідуть в тому ж самому азбучному порядку що й назви міст.

Цифрова частина цензурного шифту складається, в дійсності, з двох злитих чисел. Перші дві цифри цього п'ятицифрового числа — це особистий код цензора. Дальші три цифри — це порядкове число позиції у реєстрі цього ж цензора. Отже, у наведеному вище прикладі цензуру провів цензор „ОЗ" і записав її у своєму списку під позицією 124. Ці числа позиції йдуть звичайно в хронологічному порядку, від 000 до 999. Тому, що таким чином число позицій у реєстрі обмежене до одної тисячі і через те впродовж років мусить повторюватися, для недвозначного запису кожного акту цензури потрібне ще дальше уточнення. Цим уточненням є дата.

Легко перевірити, що невід'ємною частиною „метрики" кожного совєтського книжкового чи журнального видання є фраза „підписано до друку" і докладна дата. (Листівки та короткі друки мають саму тільки дату, принаймні рік видання). Між цією датою „підписання" і порядковим числом реєстру цензора існує, у великій більшості випадків, хронологічне співвідношення. Це дає підставу припускати, що шифр цензури плюс дата „підписання" однозначно реєструє для вжитку політичних наглядачів дані про те, хто і коли дану річ апробував до друку. Це також дає можливість знайти опінію цензора чи оригінал у відповідних архівах.

На підставі дослідженого зразка — коло 250 різноманітних видань — можна ствердити, що в УССР урядувало в 1953-1970 роках близько сорока цензорів, які мали коди від „00" до „37". Можливо, що фізичних осіб було більше, коли після „вибуття" даного цензора його код призначали іншій особі. Якщо виготувати табелю розподілу кодів поодиноких цензорів за роками, можна завважити у ній деякі цікаві подробиці. Отже, число активних цензорів у даному році вагалося в роках 1954-1969 між 7 і 10 особами. Коди „00", „01" і так далі до „08" були в ужитку в усьому поданому періоді, тоді як коди „09" до „19" вживалися тільки до 1961 року (з поодинокими винятками щодо кодів „12", „13" та „14"). Нових цензорів, з кодами у „двадцятках" (яких сім осіб) встановлено в 1960 році, а нову серію кодів у „тридцятих числах" (також коло сімох осіб) впроваджено в 1962-му році. (Ясно, що обслід більшого зразка видань може ці числа дещо підвищити).

Найбільше, мабуть, цікаві висновки з обсліду нашої колекції видань стосуються питання, що саме підлягає цензурі, а що ні. Вже самий факт, що шифр цензури відсутній на деяких „безпечних" книжках, а присутній на всіх інших книжках того ж самого роду чи жанру, є доказом, що згаданий шифр стосується саме цензури, а не будь - якої іншої клясифікації видань. Так, наприклад, нема цензурної позначки на середньошкільних підручниках, перекладених з російської мови, але є на таких же оригінальних українських підручниках.

Зрозуміло, рішення, що саме є небезпечним для режиму і тому має бути цензуроване, залежить великою мірою від політичного клімату в СССР. Наприклад, в добу сталінського терору, мабуть, усе, що друкувалося в УССР, підлягало цензурі. В нашій колекції видань не знайшли ми ні одної книжки виданої до 1956 року, що не мала б цензурної позначки. Після смерти Сталіна помітне деяке полегшення цензури. Для прикладу, перший том 6-томового Українсько - Російського словника, що вийшов друком за Сталіна (1953 р.), був цензурований, тоді як дальші томи (1958-1963) позначок цензури вже не мають. Подібно, Англо - Український словник М. Подвезька (1948) був цензурований, але вже Англо - Український фразеологічний словник К. Б а р а н цева (1969), виглядає, нецензурований. Не зважаючи на цю „відлигу", все таки велика більшість книжок і далі проходить цензуру.

(Закінчення буде)

Василь Маркусь

У ПЕРШУ РІЧНИЦЮ IV АРХИЄПИСКОПСЬКОГО СИНОДУ УКЦ

4-го жовтня минає перша річниця закінчення Синоду Єпископів Української Католицької Церкви в Римі, що увійде в історію Церкви як її IV Архиєпископський Синод. Це була справді історична подія в житті Української Католицької Церкви, і сподіваємося, що вона залишиться переломовою подією в історії українського християнства.

Багато в нашій пресі написано про сам Синод, а головно про його рішення, згідно з якими Українська Католицька Церква переходить на синодальне правління та патріярхальний устрій. Писалося на протязі останнього року багато і про ті змагання, що їх відкрив Синод за визнання Ватиканом нашого нового церковного статусу, та про різні перешкоди, які виникли з багатьох сторін. „Боротьба за помісність і Патріярхат" — так би можна визначити останній рік життя і праці Української Католицької Церкви. Цей рух в західньому світі перекликався із ще завзятішою боротьбою за перетривання тієї Церкви на рідних землях, де вона перебуває на становищі нелегального існування з погляду совєтського режиму.

Цей рік був багатим на події. Звернемо увагу лише на відтинок боротьби за помісність, за синодальний і патріярхальний устрій, за здійснення постанов Архиєпископського Синоду тут, де УКЦерква вільно розвивається. Головний відтинок боротьби проходив між речниками УКЦеркви й Ватиканською адміністрацією, популярно називаною Курією. Був ще ряд побічних відтинків, про які прийдеться також дещо сказати.

Змагання за помісність і Патріярхат ще не закінчене. Але цей рік був дуже важливим; якоюсь мірою він вніс багато нового, вияснилися фронти і позиції контрагентів, виявилося, якою зброєю вони диспонують й оперують. Виявилися також виразніше сили і слабості кожної сторони. Постараємося в цьому огляді - оцінці дати деякі підсумки та власні публіцистичні коментарі до цього винятково цікавого явища і руху в лоні Вселенської Церкви та в рямках УКЦеркви зокрема.

Синод і його значення

Прочани, що з різних кінців світу вибиралися на урочистості посвячення Храму Святої Софії в Римі 27-28 вересня 1969 року, як і самі священики та Владики, яких запросив Блаженніший Верховний Архиєпископ на цей акт з можливим відбуттям Синоду, не були певні щодо можливости переведення Синоду. Багато формальних перешкод ставлено Єпископатові у його плянах. Різні і взаємосуперечні інформації ходили ще напередодні урочистостей щодо цього головного питання. Щойно коли Верховний Архиєпископ заявив 27 вересня, що Синод розпочне свої дії 29 вересня, усі відітхнули легше, і за хвилину — незвично для наших релігійних відправ — понеслися спонтанні оплески та вияви захоплення, змішані з сльозами радости.

Синод відбувся, і це було найважливішим досягненням римських урочистостей. Він тривав від 29 вересня до 4 жовтня 1969 р. На ньому прийнято ряд постанов, переведено низку конституційних рішень, вислухано речників священства та зорганізованого мирянства. На закінчення Синоду виготовлено й підписано два документи: спільне Пастирське Послання та петицію до Святішого Отця Папи Павла VI у справі затвердження Конституції Помісної Української Католицької Церкви на патріярхальному устрою та креування Київсько-Галицького Патріярхату. Послання підписали всі Владики, включно з неприсутнім Філядельфійським Митрополитом, а петицію й конституцію всі без одного.

Перебіг римських святкувань та огляд нарад Синоду і його постанови опубліковані у „Благовіснику Верховного Архиєпископа" (рік V, книга 1-4, 1969), який появився весною цього року. Ця книга, на жаль, не була належно спопуляризована і тому варто нею поцікавитися всім, хто цікавиться змаганнями УКЦеркви за свої права і самоуправне завершення.

Цілий ряд загальних і практичних постанов у актуальних справах організації, дисципліни, обряду й літургії та практичної діяльности нашої Церкви відкривають немов нову сторінку в її житті. Досі багато справ або не були полагодженими, або ж кожен єпископ імпровізував рішення на власну руку. Нашій Церкві бракувало єдиного об'єднуючого осередку, координації та єдиного авторитету. Він тепер постав, і то в традиційній формі, відновлюючи наш синодальний характер під проводом Верховного Архиєпископа. Речі, які донедавна полагоджували чужі нам чинники, сьогодні були вирішувані своєю владою і в бажаному нам дусі. Яка це засаднича зміна в порівнянні до висиланих інструкцій Конґреґації через нунціїв! Замість різних закулісових рішень і маніпуляцій, нашими справами займалися наші рідні ієрархи, і вони рішали в журбі за долю Церкви та в знанні її справжніх потреб.

Коли на закінчення Синоду Блаженніший Верховний Архиєпископ дав вислів радости і вдоволення з його перебігу, всі відчували, що наша Церква відроджується до нового життя. Він між іншим заявив: „Усі Владики виказали велику журбу й дбайливість за добро й розвій нашої Церкви. Єдність нашої Церкви затіснюється з року на рік, і то на Україні, в Польщі, Чехо-Словаччині і на поселеннях. Ми стоїмо безповоротно на патріярхальному устрої нашої Церкви, а в Католицькій Церкві під проводом Наступника св. Петра наша Помісна Церква має запевнену самобутність і розвій. Очевидно, нам ніхто нічого даром не дасть, але ми мусимо самі мозольною працею здобувати. Увесь нарід і всі вірні стоять за нами одною лавою".

Це були великі і відповідальні слова. Видавалося, що всі ми розпочнемо щось нове і велике, що „приходить черга на працю і переведення ухвал в життя". (З брошури „У першу річницю IV Архиєпископського Синоду")

„СОНЯШНИКИ"

(Прем'єра італійського фільму „Санфлауер" в Редіо Ситі Мюзік Голл)

Де б мені не доводилося побачити соняшники — чи в чепурних американських садочках, чи на смітниках, завалених старими автами, крізь які вони героїчно пробиваються, переможно підносячи вгору свої золоті голови, я зупиняюсь і, з почуттям солодкої туги, мовчки вітаюся зі своїми земляками. Соняшник — квітка моєї батьківщини. Соняшник — символ України!

Ось чому, побачивши на афішах, що в Редіо Ситі Мюзік Голі демонструється прем'єра фільму з цією назвою, я мусіла до нього піти, хоч і догадувалася, що не побачу того, що прагну побачити.

Театр був повен по береги, і я з трудом знайшла для себе місце.

На висунутому перед авансценою подіюмі стояла жінка в червоній блюзі і чорних штанях. Це була славнозвісна Софія Лорен, яка грає головну ролю в цьому фільмі. Вона вітала нюйоркчан, потім нюйоркчани вітали її та її чоловіка, м-ра Лорена, опасистого добродія в окулярах, якого артистка ніжно поцілувала аж двічі. Щось говорилося про „зразкове подружжя Лоренів". Театр гримів оплесками. Нарешті, гості відкланялися і вийшли за сцену, а за ними із залі вийшла майже третина публіки.

Загримів орган. Служба спішно прибрала з подіюму коші з пишними жовтими хризантемами, а потім і сам подіюм повільно спустився під підлогу. І за п'ять хвилин почався фільм. Досконала техніка!

Захвилювалось, затремтіло під легким вітром безмежне, золоте соняшникове поле на тлі темноблакитного українського неба. Кілька разів протягом тривання фільму появлялось воно, це поле, але... то було і все з України! Далі показували Міляно, „Москву - матушку", мавзолей Леніна з величезною чергою „комуністичних паломників, розкіш московського метро, нові велетні - заводи, чепурно вдягнених робітників... Словом, большевики повністю використали нагоду ще й ще раз втиснути в цей, спільно з італійцями зроблений фільм свою показуху.

Сюжет фільму? Молоде італійське подружжя, роз'єднане війною, створює кожне собі нову родину, не перестаючи палко кохати одне одного. У житті таке, безперечно, трапляється. Але дивно і, на нашу думку, неможливо те, що російська дівчина Маша рятує молодого італійського вояка і він одружується з нею, залишається жити в Росії, працює собі спокійно і навіть як „упривілейована персона" дістає мешкання в новому домі! І це хто? Ворог, який воював проти „країни рад"! Та не тільки самого італійця, але й дівчину, що його врятувала, „совєтське правосуддя" мусіло б заслати — його, як фашиста, а її як зрадницю батьківщини! Це тільки наївні американські обивателі можуть повірити такій совєтській ідилії!

Джоанна, перша дружина італійця, приїхавши з Італії, шукає його по всьому СССР і, дивна річ, ніхто її не затримує, ніхто не перевіряє у неї документів — навпаки, всі стараються їй допомогти, хоч ще недавно Італія воювала з СССР! Їздить італійка по всьому Совєтському Союзу, як по своїй власній країні! Чи ми не знаємо, як то їздять наші люди на Україну тепер, після 25 років з дня закінчення війни? Як їм не дозволяють відвідати своїх близьких у рідному селі? Хіба ми не пам'ятаємо совєтської „шпіономанії"?

Та ось Джоанна попадає на Україну (про це, начебто, говорять українські „мазанки"). Але, що за диво: всі селянки говорять московською мовою! Невже зрусифіковано навіть старих бабусь в українському селі?

Гарно грають актори, Софія Лорен і Марсельо Мастріяні, мила в ролі Маші, другої дружини, Людмила Савельєва. Ця роля їй значно більше підходить, ніж роля Наташі у фільмі „Війна і мир" совєтської продукції.

Як майже в усіх сучасних фільмах, в цьому теж немало надто натуралістичних любовних сцен.

А втім, фільм досить динамічний, емоційний, не гірший за багато інших, широко реклямованих.

Алла Коссовська

М. Сосновський

ПРО „ВСЕБІЧНЕ ЗБЛИЖЕННЯ" НАЦІЙ В СССР

(1)

Недавно на сторінках журналу „Сучасність" (ч. 7-8) появилася стаття М. Прокопа на тему совєтської теорії про невідхильне злиття націй в СССР, що мало б наступити з переходом від соціялізму до комунізму.[1] Автор статті намагається дати відповідь на питання про те, чим пояснити „шовіністичне запаморочення" у лідерів СССР і чому вони, не зважаючи на „компромітацію комуністичної концепції міжнаціонального ладу", продовжують свою політику колонізації неросійських країн та їх русифікації з метою забезпечити здійснення повного „злиття націй" в одному „совєтському народові".

На гадку М. Прокопа, совєтська теорія про „злиття націй" є продуктом не формально визнаваної в СССР комуністичної ідеології, а великоросійських імперіялістичних тенденцій, і що насправді совєтським лідерам ідеться не про здійснення комуністичних ідеалів, а про безоглядне підпорядкування окремих народів „імперіяльній рації Росії".

Ця теза не може викликати ніяких заперечень, і її автор добре обґрунтував, користуючись прикладами з совєтської політики на протязі останніх 50-ти років. Усе таки окремі пропозиції та висновки автора, які по суті є „похідними" стосовно його головної тези, вимагають деякого уточнення. Маємо тут на увазі, перш за все, твердження про те, що Ленін змінив свої погляди на самовизначення націй щойно після захоплення влади в Росії і що „перед революцією РСДРП (Російська Соціял-Демократична Робітнича Партія — М. С.) виступала з проєкцією побудови справедливих взаємин між народами світу взагалі". У статті не заторкнено концепцій „совєтського народу", як перехідного стану на шлях до „злиття соціялістичних націй". Автор теж залишив поза увагою у своїй аналізі „тоталітарний к о м п л екс", властивий провідній верстві Совєтського Союзу, який у значній мірі передрішує ідеологію та практичну політику цієї верстви.

Національне питання у совєтській науці і публіцистиці

У передмові до монографії Ф. Горовського п. н. „Соціяльно-політичні основи розквіту соціялістичних націй в СССР" стверджується, що „проблеми внутрінаціонального розвитку та міжнаціонального спілкування народів СРСР в останні роки привертають дедалі більшу увагу радянських учених, в тому числі на Україні". Там же поданий досить об'ємистий список авторів з різних наукових дисциплін, у працях яких „ґрунтовно проаналізовані різні аспекти становлення і розвитку соціялістичних націй, зокрема української, проблеми пролетарського інтернаціоналізму і соціялістичного патріотизму, розміщення продуктивних сил, економічного й культурного співробітництва, розвитку державного будівництва, національної мови, культури тощо"[2]

З інформацією Ф. Горовського не приходиться сперечатися: справді за останні роки в Україні опубліковано чимало більших і менших праць у зазначених ділянках. Покладено теж чимало зусиль для того, щоб показати місце і ролю Української ССР в цьому процесі „соціялістичного будівництва" і щоб доказати, в якій мірі приналежність до СССР уможливила Україні її всебічний розвиток.

Тут нас менше цікавить число опублікованих праць на тему національного питання, а більше зміст цих праць та їх загальна тенденція, яка криється за цим змістом. Доводиться замітити, що яку б публікацію на цю тему не взяти, в кожній з них „ляйтмотивом" є намагання якимось чином „доказати", що „совєтський народ" це, як твердять совєтські автори на різних мовах, „вище" наднаціональне „суспільне утворення" вже є доконаним фактом і що є готовий ґрунт для того, щоб з переходом до комунізму дійшло до „повного злиття соціялістичних націй".

Як відомо, т е о р і я про „злиття націй" включена в програму КПСС, що була схвалена на 2-му з'їзді партії в 1961 році. З того часу ця теорія зобов'язує всіх авторів, які пишуть на тему національного питання. Коли ж ідеться про концепцію „совєтського народу", то її введено ще за життя Сталіна, але „науково обґрунтував" її щойно в 1961 році совєтський філософ М. Д. Каммарі[3]).

У совєтській літературі „совєтський народ" визначається як „перехідну міжнаціональну спільність людей від національної до майбутньої світової інтернаціональної спільности". Ця „вища спільність" склалася „як нова історична спільність у висліді створення й розвитку совєтської федерації й автономії, вирішення на основі марксизму-ленінізму національного питання в нашій країні". Совєтські автори дають таку дефініцію „совєтського народу", в рамках якого довершується оте „всебічне зближення" націй в СССР:

„Багатонаціональний совєтський народ має спільний світогляд — марксизм-ленінізм, спільну мету — побудову комунізму. У нього спільна соціялістична економіка, спільна клясова структура, спільні риси духовного обличчя і психології, спільний засіб міжнаціонального спілкування — російська мова. Таким чином, совєтський народ — це не „нація", а виникла вперше в історії нова і складніша, ширша спільність: політична (спільний світогляд і мета), економічна (спільне соціялістичне господарство), культура (спільні риси в духовім обличчі і психології) і мовна (російська мова — спільна мова міжнаціонального спілкування)"[4]).

Наведена цитата кидає світло на тенденцію в усіх совєтських публікаціях на тему національного питання, і про неї не можна забувати, аналізуючи ці совєтські публікації. Що така концепція „совєтського народу" є тільки формою для того, щоб приховати плян режиму „перетворити неросіян Радянського Союзу в одну гомогенну етнічно-культурну і мовну, на ділі російську, спільноту" — не приходиться говорити. Інша справа, в ім'я чого це робиться і яку фактичну мету ставить перед собою совєтський російський режим.

[1]) М. Прокоп, „В с е б і ч н е зближення націй Радянського Союзу". „Сучасність", р. 10, ч. 7-8, 1970, стор. 76-86.

[2]) Ф. Горовський, Соціяльно-політичні основи розквіту та зближення соціялістичних націй в СРСР. Київ, В-во Київського у н і в е рситету, 1968, стор. 5-6.

[3]) М. Д. Каммари, Строительство коммунизма и дальнейшее сближение наций в СССР. „Вопросы Философии", но. 9, 1961.

[4]) Ф. Горовський, цит. т., стор. 60 та „Национальная государственность союзных республик. Москва, Юридическая литература, 1968, стор. 50

(Далі буде).

У САЙҐОНІ ПОЯВЛЯЮТЬСЯ 32 ЧАСОПИСИ В'ЄТНАМСЬКОЮ МОВОЮ

Поліція сконфіскувала наклад одної газети „Тін Санґ" де подано хід пресової конференції, яку відбув член південно - в'єтнамського парляменту Нґо Конґ Дюк, що запропонував створити коаліційний уряд для переговорів з комуністами. Президент Нґуєн Ван Тіє закинув названому діячеві зраду.

Культурне життя в Ню Гейвені, Конн.

5-го квітня ц. р. Студійне Товариство ім Михайла Грушевського і Т-во прихильників УНР, відділ в Ню Гейвені, влаштували Академічний вечір на тему „Українська Державна Капеля під дириґуванням Олександра Кошиця". Доповідач п-і інж. Софія Ґаєвська.

П-і С. Гаєвська розповіла про процес формування капелі та працю О. Кошиця як дириґента, який зумів хоровий спів піднести на такий найвищий мистецький рівень, що здивував европейський музично-мистецький світ. Капеля об'їхала Европу: Прага, Відень, Берлін, Париж, Лондон, Брюссель, Рим, Амстердам, Копенгаґен, Будапешт, Мадрид, Лізабона, Стокгольм, Берн... пізніше Америка, Канада, Арґентина...

Всі рецензії були найвищої похвали про спів капелі і про чудодійного генія-дириґента. Дириґент подавав деякі факти про держави, які були вороже наставлені до України, але після концертів — люди казали, що народ з такою високою музичною культурою має право на власну державу.

За твердженням европейських музичних критиків, спів капелі був небувалим у Европі мистецьким тріюмфом, святом української пісні. Всі европейські критики стверджували, що подібного хорового співу Европа ще не чула.

Після реферату п. Ганна Шерей, при акомпаніяменті симпатичної донечки п. Гаєвської, виконала кілька пісень, аранжування або композиції Олександра Кошиця.

Прелеґента, співачку і акомпаніяторку публіка нагородила рясними оплесками.

Сильвестер Мілянський

Вшанування пам'яті С. В. Петлюри в Рочестері, Н. Й.

У неділю 31 травня по Службі Божій в церкві св. Покрови було відслужено Панахиди по св. п. Голові Держави й Головному Отаманові військ УНР С. В. Петлюрі. Панахиду відправив о. прот. Михайло Куданович, виголосивши змістовну проповідь на цю тему. Гарно, урочисто співав хор під керівництвом Сергія Гейзлера. В почесній варті стояли з прапорами представники ОБВУА, ОДВУ, УНДС, ДОБРУС, ОДУМ і Пласту. Після Панахиди в церкві було проведено збірку на потреби Бібліотеки ім. С. В. Петлюри в Парижі.

З церкви всі перейшли до Українського Народного Дому на Джозеф евеню, де було влаштовано традиційний поминальний обід. Сцену вдекорували портретом Симона Петлюри.

Голова Т-ва Прихильників УНР М. Білок коротким словом відкрив поминальний обід та запросив присутніх вшанувати пам'ять полеглих від руки наймита московського окупанта, вождя Української Нації С. В. Петлюри однохвилинною мовчанкою. Змістовний реферат виголосив колишній член Центральної Ради й учасник Визвольних Змагань 1917-1920 років В. М. Пилишенко. П-і Ніна Тихоненко, вчителька музики, продеклямувала свій вірш і жалобну пісню „журавлі" відіграла на піяно. Добре підготовано було деклямацію учнів Школи Українознавства при церкві св. Покрови, під керівництвом учительок, пань Л. Карабіневич і А. Сірик. „Молитву біля Києва" Миколи Щербака продеклямував Богдан Петрів, вірш „Отченаш" Іванни Савицької — учениця Іра Скробач, „Спогад про Симона Петлюру" продеклямували учні-брати Роман і Богдан Сірики. На цьому скінчилася офіційна частина поминального обіду. Обід поблагословив молитвою о. прот. Михайло Куданович. Молитву „Отченаш" співали всі присутні, в кількості 130 осіб.

Смачні страви до обіду приготувало сестрицтво при парафії св. Покрови, під керівництвом пані Є. Безверхої. Перед закінченням обіду голова Т-ва Прихильників УНР М. Білок, щиро подякував усім, хто прислужився до звеличання святочної імпрези зокрема Сестрицтву парафії й членам ОДУМ-у, панночкам Олі Федоренко, Марії Лукашевич, Галі Андрієнко й Катрусі Андрієнко за прислужування при столах; вони й провели збірку на залі, що принесла 78 дол., подякував тим паням, що приготували страви для поминального обіду: Я. Штепі, П. Тригулі, Т. Сітько, У. Скрильник, Н. Білок.

З чистого прибутку імпрези виділено: Сестрицтву парафії св. Покрови 40 дол., на будову нової церкви в Рочестері 40 дол., на Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі 40 дол. і 140 дол. буде переслано на потреби Державного Центру УНР. Обід закінчено молитвою й відспіванням національного гимну.

М. Б.

Асторія відзначила 20-річчя смерти ген. Тараса Чупринки-Шухевича

Асторія, Н. Й. (О. С.) — Заходом Громадського Комітету, в склад якого входили представники 15-ти товариств та організацій Асторії, відзначено Святочною Академією 20-річчя з дня смерти Головного Командира УПА ген.-хор. Тараса Чупринки-Шухевича в залі старої церкви в Асторії 10-го травня 1970 р.

На сцені прибраній національним та революційним прапором ОУН на тлі малинових котар з датами 1950-1970 в середині виднів портрет Гол. Командира УПА ген. Т. Чупринки. На сцену вмаршували прапороносці і сумівки й сумівці на команду булавного Ів. Вітюка віддали салют Командирові під звуки сурми і декалогу ОУН, який присутні вислухали стоячи. Присутній був о. парох Б. Андрійчук. Юначка Марійка Прін рецитувала вірш в поклоні Тарасові Чупринці пера Ів. Вітюка й зложила китицю троянд.

Дівочий хор „Жайворонки" Осередку СУМА ім. ген. хор. Т. Чупринки з Ню Йорку під дириґентурою інж. Романа Степаняка і муз. супроводі Тараса Левицького відспівав американський гимн та виконав ряд пісень. Святочну доповідь виголосив проф. Ів. Вовчук, учасник Великого Збору УГВР та віце-президент УГВР, який мав нагоду ближче пізнати командира на тім зборі, накреслив постать цього великого стратега, політика, глибоко віруючої людини, та знавця людських душ, що здійснив засаду спертись на власні політичні сили української нації. Ця програма і нині в Україні запліднює нових борців за ті самі ідеали — Самостійности й Соборности Української Держави, як це видно з захалявних видань в Україні.

Керівник святочної академії мгр. Вол. Левенець подякував доповідачеві, привітав представників організацій й членів Громадського Комітету та голову Осередку СУМА з Ню Йорку Корнеля Василика, який прибув з дівочим хором „Жайворонки". Відтак сумівець Ігор Длябога деклямував вірш Марка Боєслава „Генералові Т. Чупринці", а Петро Вітюк вірш Данна Мура „Чи чуєш гук".

Хор „Жайворонки" виконав кілька пісень, „Маршом Синьої Дивізії", слова й музика інж. Романа Степаняка, та українським національним гимном закінчено академію. Після Академії в домівці СУМА в Асторії при каві й солодкому голова 35 Від. ООЧСУ в Асторії та булавний Юного СУМА в Асторії Іван Вітюк подякував членам Громадського Комітету за участь в Академії, і прелеґентові та хорові за гарні виступи.

О. С.

День Матері у Мілвілл, Н. Дж.

10-го травня школа українознавства при парафії св. апостолів Петра і Павла відзначила „День Матері"

Програма була коротка, але цікава й змістовна. Андрійко Никитич, Наталочка Никитич і Михась Корстен — виголосили вірші, в яких згадувалося слово „Мама" і підкреслювалася його глибина. У „Вічній Матері" Ірця і Юрчик Ленко із розумінням і чуттям виявили зміст і красу цього уривка з казки Ліни Костенко. П-ні Дарка Цапар продеклямувала вірш Симоненка „Лебеді Материнства", передаючи з чуттям і відповідною інтонацією силу цього вірша.

Після того ставлено п'єсу „Ранок у День Матері", п-ні Ніни Куйдич. Виступали: Марко Мурований, Вітуся Корстен, Наталя і Ромчик Куйдич, Валя Ленко. Всі діти досконало знали свої ролі та бездоганно грали.

Після закінчення Молоде сестрицтво на чолі з головою, бувшою ученицею цієї школи українознавства, обдарувало всіх жінок квітами.

У. А.

ВІДКРИТТЯ МИСТЕЦЬКОГО СЕЗОНУ

В неділю 4 жовтня відбудеться відкриття українського мистецького сезону в Ню Йорку. Першою мистецькою імпрезою в ґалерії Літературно-мистецького Клюбу при 2-ій Евеню буде виставка графічних композицій-дереворитів Богдана Божемського. Буде виставлених круглo 100 графічних творів того мистця з найрізнороднішою тематикою: квіти, людські постаті, портрети, звірята, образи з природи і т. п. Відкриття відбудеться о год. 1-ій по пол.

Конкурс і виставка малярських творів старших віком громадян стейту Ню Йорк

Бюро для старших віком стейту Ню Йорк у співдії з Асоціяцією Ощадностевих Банків і Радою Мистецтв стейту Ню Йорк проголосило конкурс і виставку малярських творів старших віком громадян стейту Ню Йорк. Зголошення приймають до 12-го жовтня 1970 р. включно від усіх мешканців стейту Ню Йорк, що покінчили 60 або більше років життя перед 12-им жовтня 1970 р.

Приймаються тільки ориґінальні твори живих малярів, олійні або акрилічні, мальовані не давніше як три роки перед замкненням зголошень 12-го жовтня 1970 р. Мистці повинні мати покінчених 60 або більше років життя у хвилині закінчення твору, що його зголошують до конкурсу і виставки. Конкурс відкритий тільки для „непрофесійних" мистців-малярів. Під цим розуміють особу, що її дохід з продажу власних, ориґінальних малярських творів не перевищає п'ятдесятьох відсотків її річного доходу у календарнім році, що попереджує дату 12-го жовтня 1970 р. Кожний такий „непрофесійний" маляр-мистець може зголосити тільки один свій твір максимальної величини 30-х цалів на 42 цалі.

Передбачені п'ять нагород від 500 до 100 долярів та почесні грамоти. З першою нагородою 500 долярів є получений трофей від губернатора стейту.

Ближчі інформації про конкурс можна дістати в нюйоркськім Відділі ОУА „Самопоміч", 98 Друга Евеню, Ню Йорк або прямо від: Ню Йорк Стейт Офіс фор ді Ейджінґ, 500 П'ята Евеню, Ню Йорк, Ню Йорк 10036 тел.: (212) — 564-0040 М-р Едвард Молес.

Богдан Ластовецький
голова Відділу ОУА „Самопоміч", Ню Йорк.

Концерт визначних учнів УМІ

3-го травня 1970 в залі Українського Інституту Америки відбувся концерт Визначних Учнів УМІ, попереджений вступним словом президента Дарії Каранович.

Виступали учні кляс — М. Байлової: Олесь Кузишин; Т. Богданської: Дозя Сиґіда, Зірка Стебельська; кол. учні кляси сл. п. Л. Горницького, тепер кл. Д. Каранович: Оксана Барбич і Ляриса Крупа; тепер кл. Е. Чапельської: Святослав Домбровський, Д. Каранович: Уліта Ольшанівська, Ірина Шараневич і Ольга Ходновська; О. Квірмбах: Ірина Квірмбах; Г. Клим: Ірина Пелех; О. Чипак: Марічка Сохан.

Визначні — це не лише здібні, але і працьовиті студенти, які своїм музичним виконанням виявляють нашій публіці свій талант і педагогічну працю їх учителів музики. Численна публіка, яка стало ходить на того рода концерти, живо реаґувала на музичне виконання кожного учня. Влучна характеристика на кожного молоденького соліста потверджує давню правду, що „вокс популі" схоплює індивідуальні риси людини, навіть дуже молодої. Тому мені вдалося чути такі слова: „Грає душею, музикально", „блискучий талант", „Подиву гідна техніка", „Глибина і серце", „Більш віртуозний чим музичний нахил", „Співучий тон", „Музикальність більша чим техніка", „Ніжно, культурно", „Мистецький темперамент", „Величезний поступ" і т. д. А я від себе додам, що мені було цікаво слухати всіх цих 12 учнів, які серіозно і по своєму намагалися оживити великих композиторів, при тому не забуваючи цінних зауваг своїх учителів. Наша публіка ще раз наглядно переконалася, що УМІ є виховною установою, яка розвиває любов до краси, ушляхетнює молоді душі і дає їм внутрішню моральну силу.

Рафаїл Венке

КОЛЮМБІЯ ВСТАНОВЛЮЄ ПРОГРАМУ СТУДІЙ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

вах. Вони відбуватимуть наради з авторитетними знавцями совєтських справ і будуть користуватись ресурсами ін. факультетів Колюмбії: історії, географії, мов і літератур та подібне. В повідомленні сказано, що бібліотека Колюмбійського університету своєю колекцією совєтських, іранських і турецьких публікацій після другої світової війни перевищує подібні колекції в будь-якому іншому американському університеті, а заснований в 1946-му році Російський Інститут в Колюмбії є найстаршою того роду дослідною і студійною установою в Америці. Союз Совєтських Соціялістичних Республік — сказано в повідомленні — є найбільшою країною в світі, бо має 8.6 мільйонів квадратних миль та охоплює Росію і 14 інших союзних республік та десятки всіляких інших національних адміністраційних одиниць. Не-росіяни говорять 14 іншими головними мовами. Проф. Аллворт вважає, що „Більшість американських університетів із програмами совєтських студій зосередились однобічно тільки на студіях Росії і Кремля і хоча поодинокі специялісти студіювали совєтські національності, то університети обмежували досліди минулого і сучасного розвитку між не-росіянами в СССР. Ми не приглядались наполегливо імпактові національностей на совєтську внутрішню і закордонну політику. Ясно, що З'єднані Стейти Америки також не потрапили розбудувати відповідні резерви знання і персоналу, щоб вможливити собі негайні відповіді на всілякі наглі потреби, які могли б виникнути у зв'язку кокинути
з будь-якою подією між совєтськими національностями. Це занедбання разюче наявне в настоюванні Державного Департаменту вважати СССР за країну, населену одним тільки народом — росіянами..."

„Очевидна потреба для організованого дослідження цілої цієї проблеми була причиною встановлення в 1968 році експериментального семінаря для студій совєтських національних проблем, що й попередило нашу нову програму" — твердить проф. Аллворт, стверджуючи дальше, що ця нова програма не буде тільки дослідом націоналізму. Він каже, що „ми хочемо піти дальше, ми хочемо знати, як самі народи про себе думають, що піддержує їхню ідентичність; росіянам не пощастило засимілювати ці народи. Чому? Що ці народи думають про інші національності, про росіян? А як з думками про незалежність? Що говорить місцева література? Як навчається їхніх дітей? Існує багато питань" — стверджує проф. Аллворт, додаючи, що в пляні програми є також студії проблем около трьох мільйонів жидів в СССР.

У повідомленні дальше сказано, що в нововстановленій Програмі Студій Національних Проблем Совєтського Союзу співпрацюватимуть, разом з проф. Аллвортом, ще такі професори Колюмбійського університету: викладач політичних наук Ерванд Абрагамієн, професор лінґвістики і уральських студій Роберт Австерліц, професор середньо-східніх студій та директор Середньо-Східнього Інститут Джан С. Бадо, професор правління Северин Бялер, професор географії Роберт А. Люїс, професор російської історії Марк Ресф, професор слов'янської філології Юрій И. Шевельов та професор правління і директор Російського Інституту в Колюмбії Маршал Д. Шулман. До по-диплЬомових (ґраджюейт) студентів, що братимуть участь у цій студійній програмі належать: Джан Аллеман із Сан Дієго в Каліфорнії, Філіс Ґаер з Тінеку, Джан Ганселман з Дітройту, Марк Мандел з Торонта, Аман Мурет з Бедфорд Гіллс, Н. И., Анна Процик з Ню Йорку, Кеннет Валлах з Ню Йорку і Роналд Вікман з Ню Йорку.

Проф. д-р Едвард Аллворт, директор нововстановленої студійної програми в Колюмбії, є автором книжки: „Національності Совєтського Сходу: системи публікацій і писання", та співавтором „Совєтські Національностеві Проблеми", що мають бути видані Пресою Колюмбійського Університету в 1971-му році. Він народився в Колюмбії в Південній Каролайні, диплом бакалявра в журналістиці дістав з Ореґонського Стейтового Університету, а маґістра із слов'янських мов і літератур з університету в Чикаґо в 1953-му році. Диплом доктора з тюркських мов і літератури здобув в Колюмбійському Університеті в 1959-му році і до 1961-го року, користуючись стипендією Фундації Форда, відбував в Европі досліди і студії історії та проблем не-російських і тюркських народів Совєтського Союзу.

СПОРТ

Редаґує В. Сохан

ДРУГИЙ ТЕНІСОВИЙ ТУРНІР ШІСТНАДЦЯТИ НАЙКРАЩИХ

Започаткований в минулому році з нагоди 75-річчя УНСоюзу тенісовий турнір „Шістнадцяти Найкращих" буде влаштований і в цьому році на Союзівці вже в днях 10-го та 11-го жовтня. До участи в цьому другому турнірі „Шістнадцяти Найкращих" запрошено кращих українських тенісистів на Сході ЗСА, які в проведених досі змаганнях чоловіків, сеньйорів чи юнаків зайняли найкращі місця.

В Двох днях „вікенду", коли відбуватиметься цей тенісовий турнір, на Союзівці зустрінуться члени Українського Лікарського Товариства Америки, чотири з яких, як визначні тенісисти, змагатимуться в турнірі „Шістнадцяти Найкращих".

Турнір почнеться в ранніх годинах в суботу, 10-го жовтня, а закінчиться в неділю по полудні роздачею переможцям чаш, що їх уфундував Український Народний Союз. Проводитимуть турніром досвідчені тенісисти Юрій Савчак і Зенон Снилик, які самі теж візьмуть участь в турнірі.

— о —

ФУТБОЛЬНІ ЗМАГАННЯ „ТРИЗУБ" — УСК У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

В неділю, 4-го жовтня 1970, о год. 2.30 по полудні на грищі при 29-ій вулиці і Камбрія у Філядельфії відбудуться мистецькі змагання „Великої Чотирнадцятки" НАФСоюзу між українськими футбольними дружинами „Тризуба" з Філядельфії і УСК-у з Ню Йорку. На ці перші мистецькі змагання „Тризуба" — УСК-у в клясі „Великої Чотирнадцятки" організує Управа УСК-у прогулянку автобусом, яка вирушає з перед домівки УСК-у в Ню Йорку о год. 10-ранком.

Округи УНС Боффало і Рочестер посилюють організаційну кампанію

(Закінчення з 1-ої ст.)

ки п. Шарванові, передати привіт для всіх союзовців, використовуючи українську радіопрограму.

Наступного дня, в неділю 27-го вересня відбулись наради Рочестерської Округи. Наради відкрив і ними проводив голова Округи В. Гузар, вітаючи чисельно зібрану союзову громаду, як також проф. І. Телюка, заступника предсідника УНС. На наради прибули представники сімох Відділів із восьмох, які належать до Округи. У короткому звіті проф. І. Телюк представив осяги і недомагання осінньої кампанії, поінформував про останні надзвичайні наради Головного Уряду УНС, як також підчеркнув можливості для зорганізування нових членів в новій економічній ситуації, яка розвинулась в ЗСА. Після звіту висунуто ряд запитів, на які відповідали проф. І. Телюк та В. Гузар, голова Округи. Рочестерська Округа належить до активніших і є всі можливості, що до кінця року зможе виконати свою квоту: 260 нових членів. Дебатуючи над способами присднування нових членів, висуното ряд пропозицій. Голос забирали: Т. Кибаріч, Теребішка, Філисевич, В. Попович, Шевчук, В. Гавриляк, п-і Ковальчук, Попович, Філас, Гузар та інші. Між іншим запропоновано, щоб видавати членські виказки, зменшити вкладки для старших членів, використати фільми із союзової діяльности, як також на наступну конвенцію обмежити кількість делеґатів та відбути її на Союзівці, щоб заощадити видатки, які можна використати для більше корисної праці. Після дискусії голова Округи п. В. Гузар подякував присутнім за чисельну присутність, як також закликав підсилити працю, щоб Округа виповнила свою квоту, збільшивши кількість зорганізованих у цьому році членів до 260.

СЕКРЕТАР ПРАЦІ ДЖЕЙМС Д. ГАДЖСОН, промовляючи на Конвенції Об'єднаних Сталеварів Америки в Атлантик Ситі, Н. Дж., твердив, що Урядові президента Ніксона вдалося сповільнити інфляцію і запевняв 3,000 делеґатів від Спілки, що має 1,200.000 членів, що при кінці цього року припиниться збільшення числа безробітних. Секретар Гаджсон обороняв Уряд Ніксона, кажучи, що він зовсім не є протиробітничий, як дехто твердить. День раніше голова цієї спілки І. В. Ейбел гостро критикував Ніксонів Уряд за його економічну політику. Гаджсон казав, що Уряд сповільнив інфляційний тиск на економію та зменшив видатки на оборону. Відсоток безробітних становить 5.1 відсотка, попередній відсоток може ще дещо збільшитися, але при кінці року він почне зменшуватися.

ТАРЗАН, Ч. 6440. Момбай заспокоює медсестру Наомі



Тарзане, що Момбай задумує тепер робити зо мною?

Скажи своїй жінці, Тарзане, що цей другий лік дуже важливий. Мушу завдати їй трішки болю — тільки трішки!

Але я не хочу завдавати їй болю, Момбаю, навіть трішки!

Вона хоробра жінка! Цей другий лік треба прийняти зараз!